

Huvudman

Töreboda kommun
kommunen@toreboda.se

Beslut

Datum 2026-01-16
Dnr SI 2025:8397
Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Älgårss skola i Töreboda kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Töreboda kommun att senast den **28 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisning sker av behöriga och legitimerade lärare, att eleverna ges minst garanterad undervisningstid samt beslut om betyg och betygskataloger. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Töreboda kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Töreboda kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Huvudmannen ska redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet samt även inkomma med eventuella rekryteringsannonser som publicerats i externa kanaler. Dokumentation ska ges in i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap.13 och 18 §§ skollagen)

Eleverna ges minst garanterad undervisningstid

2. Se till att eleverna i lågstadiet ges undervisning i ämnet musik i minst den omfattning som anges i skolförordningen. Undervisningen ska minst omfatta den garanterade undervisningstiden för respektive ämne och stadium om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen ska vid redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för hur huvudmannen har följt upp

och försäkrat sig om att bristen är åtgärdad. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur undervisningstiden i musik i lågstadiet fördelats och schemalagts. Dokumentation ska ges in i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3-4 §§ skolförordningen [2011:185] och bilaga 1 till skolförordningen)

Beslut om betyg och betygskataloger

3. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg sätts. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Rektorn ska vidare se till att betygskatalogen förs i enlighet med gällande bestämmelser. Rektorn ska dokumentera vilka lärare utan legitimation som ska besluta om betyg vårterminen 2026, samt vilken eller vilka lärare som ska besluta om betyg tillsammans med dem. Därtill ska huvudmannen inkomma med betygskataloger för vårterminen 2026. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 3-6 §§, 10 och 23 §§ skolförordningen samt 4 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser modersmålsundervisning och rätt till studiehandledning på modersmålet samt arbetet med frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linköping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:8397) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Älgårås skola i Töreboda kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Älgårås skola följer gällande bestämmelser om undervisning av behöriga och legitimerade lärare, garanterad undervisningstid, modersmålsundervisning

och studiehandledning på modersmålet, frånvaro samt beslut om betyg och betygskataloger.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 19 och 20 november 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman, timplaner och frånvarostatistik. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation i samband med tillsynen och av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det finns obehöriga lärare som undervisar i flera ämnen på skolan. Rektorn uppger i intervju att det är svårt att rekrytera behöriga och legitimerade lärare till skolenheten och att hen planerar verksamheten så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt ska undervisas av behöriga och legitimerade lärare. Av inkommen dokumentation framgår att skolan har annonserat efter behöriga och legitimerade lärare i samhällsorienterande ämnen, bild samt idrott och hälsa. Utöver dessa ämnen saknas behöriga lärare i svenska, engelska, naturorienterande ämnen, musik, slöjd samt teknik, främst på mellanstadiet. I kompletterande uppgifter till Skolinspektionen uppger rektorn att de annonserat för tjänster på de poster de haft obehöriga lärare under föregående läsår, bortsett från ämnet engelska. I ämnet engelska gjordes bedömningen att det fanns en behörig lärare, dock ej i engelska, som kunde bedriva undervisningen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får i grundskolan bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. (prop. 2009/10:165 s. 269 och 652)

I förarbetena betonas vidare att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop 2009/10:165 s 261 f.)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare gällande att en sådan lärare som avses i 2 kap. 18 § skollagen som huvudregel endast får bedriva undervisning ett år i sänder, att detta i normalfallet bör vara till terminens eller läsårets slut och att huvudmannen efter denna tid är skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. (prop. 2009/10:165, s. 653)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av behöriga och legitimerade lärare. Tillsynen visar att undervisning bedrivits av obehöriga lärare i över ett år i ämnet

engelska utan att huvudmannen gjort ansträngningar för att rekrytera behörig lärare. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i högre utsträckning behöver göra ansträngningar för att undervisningen ska bedrivas av behöriga lärare i samtliga ämnen.

Eleverna ges minst garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens beslutade timplan framgår att eleverna i ämnet musik ska ges undervisning i 50 minuter per vecka i årskurs 1, 40 minuter per vecka i årskurs 2 och 45 minuter per vecka i årskurs 3, sammanlagt 135 minuter. Av skolenhetens scheman framgår att eleverna i ämnet musik ges undervisning i 40 minuter per vecka i årskurs 1 respektive 2 och i 50 minuter per vecka i årskurs 3. Enligt Skolinspektionens beräkningar motsvarar undervisningen enligt schemat 96 procent av den garanterade undervisningstiden i ämnet musik för lågstadiet. I övriga ämnen på låg- och mellanstadiet ges minst den garanterade undervisningstiden visar Skolinspektionens beräkningar.

Rektorn uppger att eleverna inte ges undervisning i musik vid något annat tillfälle än det som anges på schemat och att skolenheten inte anordnar skolans val. Skolenheten har 178 läsårsdagar.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål. (10 kap. 4 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Det framgår även att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 5 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1. Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelningen mellan årskurserna av undervisningstiden. (9 kap. 3-4 skolförordningen och bilaga 1 till skolförordningen)

I förarbeten anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadieindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. (prop 2016/17:143, s. 17 och 19)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens arbete med att säkerställa att eleverna vid skolenheten får den garanterade undervisningstid de har rätt till. Av Skolinspektionens utredning framgår att eleverna i lågstadiet inte ges minst den garanterade undervisningstiden i ämnet musik. Att eleverna inte ges sin garanterade undervisningstid innebär att eleverna inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket i sin tur leder till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Betygssättning och betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärarna på skolenheten framgår att lärare som inte är legitimerade självständigt fattar beslut om betyg.

Av inkommen dokumentation från höstterminen 2024 samt vårterminen 2025 framkommer vidare att rektorn, tillsammans med undervisande lärare, i rollen som rektor skrivit under betygskatalogen, i åtta ämnen där undervisande lärare inte är legitimerade.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog och skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (6 kap. 10 och 23 §§ skolförordningen, 4 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte uppfyller författningarnas krav avseende betygssättning. Av lärarintervju framgår att under höstterminen 2024 och vårterminen 2025 har lärare som saknar legitimation i flera fall beslutat om betyg i ett ämne på egen hand. Det är en brist i förhållande till skollagen, som anger att om läraren inte är legitimerad ska beslutat fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad.

Skolinspektionens bedömning är vidare att betygskatalogen inte förs i enlighet med författningarnas krav då rektorn tillsammans med undervisande men ej legitimerade lärare signerat betygskatalogen. Enligt författningarna ska betyg beslutas av den lärare som bedriver undervisning och i de fall undervisande lärare inte är legitimerad, tillsammans med en lärare som är legitimerad. Betygskatalogen ska signeras av den eller de som har beslutat om betyg.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Töreboda kommuns verksamhet vid Älgårås skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att eleverna ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare, garanterad undervisningstid samt betygssättning och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Töreboda kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av den information som Skolinspektionen begärt in inför tillsynen samt genom intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elever och vårdnadshavare ges information om rätten till modersmålsundervisning på föräldramöten samt via huvudmannens hemsida. Av intervju med rektorn framgår vidare att det under höstterminen 2025 har inkommit en anmälan om att en elev önskar modersmålsundervisning. Eleven har dock ej erbjudits modersmålsundervisning. Vidare framgår att det inte finns fler elever i kommunen som har ansökt om modersmålsundervisning i detta språk.

I intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att de inte identifierat någon elev som har behov av studiehundledning på modersmålet.

Rättslig reglering

Modersmålsundervisning

Av skollagen framgår att en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i ämnet. (10 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att en huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om

1. minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och
2. det finns en lämplig lärare. (10 kap. 10 § Skollagen)

Studiehundledning på modersmålet

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Töreboda kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller modersmålsundervisning och studiehundledning på modersmålet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation framgår att vårdnadshavare informeras om en elevs ogiltiga frånvaro samma dag och att detta sker genom ett digitalt system. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att rektorn ser till att starta utredning av frånvaron om en elev bedöms ha upprepade eller längre frånvaro, om det inte bedöms obehövligt. Utifrån denna utredning beslutas och genomförs åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro. Utredningen genomförs i samråd med elevhälsan samt eleven och elevens vårdnadshavare. Utredningen om elevens frånvaro anmäls även snarast till huvudmannen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande (7 kap, 17 §).

Vidare framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Kajsa Holmqvist Risto

Beslutsfattare

Signerat av: Kajsa Holmqvist Risto

X Therése Tunek

Föredragande

Signerat av: Therése Tunek